

ปัญหาและแนวทางการบูรณาการการป้องกันปัญหายาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา*

THE PROBLEMS AND GUIDELINES FOR INTEGRATION PROTECTION FOR
DRUGS PROBLEM OF YOUTH IN SCHOOL

พระสมุห์ธณภัทร ธนภโท (ทิพย์วงศ์)*, พระครูวุฒิสาครธรรม (สาคร สาครโร), ไพรัตน์ ฉิมหาด

Phrasamu Thanapat Dhanabhaddo (Tipwong), Phrakru Wutthisakorntham (Sakorn Sakaro), Pairat Chimhad

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Doctor of Buddhist Studies Program, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: thanapat5919@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอปัญหาและแนวทางการบูรณาการการป้องกันปัญหายาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษาในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จากข้อมูล พบว่า เยาวชนที่เป็นนักเรียน/นักศึกษาอยู่ในกลุ่มเสี่ยง จำนวน 152,504 คน อยู่ในกลุ่มผู้เสพ จำนวน 8,138 คน และอยู่ในกลุ่มผู้ค้า จำนวน 127 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด คือ ยาบ้า รองลงมา คือ ไอซ์ กัญชา และเฮโรอีน รวมถึงการใช้สารเสพติดที่มีส่วนผสมหลายชนิด มีผลต่อการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท ซึ่งมีสาเหตุมาจาก 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยด้านครอบครัว 3) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับการแก้ไขปัญหานั้นได้จัดทำโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู นักเรียน และชุมชน แต่พบปัญหาการดำเนินงาน คือ การดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่อง ขาดการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการแก้ไขปัญหที่ไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น แนวทางในการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีดังนี้ 1) มีฐานข้อมูลที่ชัดเจน 2) มีภาคีเครือข่ายที่ขับเคลื่อนอย่างจริงจัง 3) พัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย 4) พัฒนาวิจัยและนวัตกรรม 5) สร้างทางเลือกที่เหมาะสม รวมถึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน โดยปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อตนเองและสังคม ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรู้จักการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและห่างไกลจากยาเสพติด

คำสำคัญ: ปัญหายาเสพติด, แนวทางการบูรณาการการป้องกันปัญหายาเสพติด, เยาวชน, สถานศึกษา

Abstract

This article aims to present problems and integrated approaches to drug problem prevention. of youth in educational institutions, among students at the primary and secondary levels from the information it was found that There are 152,504 youths who are students in the at-risk group, 8,138 are in the drug users group, and 127 are in the dealer group, which shows that the drug problem situation in educational institutions is very serious. continuously violent. The

* Received November 10, 2023; Revised November 29, 2023; Accepted November 30, 2023

most prevalent drug is methamphetamine, followed by ice, marijuana, and heroin. Affects the nervous system which is caused by 1) personal factors 2) family factors 3) environmental factors for solving past problems has created a drug-free white educational institution project. with the participation of executives the school board, parents, teachers, students, and community, however, encountered operational problems, namely inconsistent operations and a lack of concrete evaluation. Including solving problems that do not match the target group. Therefore, guidelines for prevention drug problems in educational institutions are as follows: 1) have a clear database 2) have network partners who are actively driving it 3) develop modern information systems 4) develop research and innovation 5) create appropriate alternatives, including providing. The importance of building immunity for children and youth by instilling good values and attitudes towards oneself and society, encouraging children and youth to think critically and analytically. and build life skills needed to live happily to enable Thai children and youth to grow up to be quality citizens and stay away from drugs.

Keywords: Preventive Drugs Problem, Guidelines for Integration Protection for Drugs Problem, Youth, Schools

บทนำ

จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ของคณะรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงจึงกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อปรับสภาพแวดล้อมด้าน ความมั่นคงให้ประเทศมีความสงบเรียบร้อยและสันติสุข ในขณะเดียวกันก็จะต้องมีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วนที่รัฐบาลต้องเร่งดำเนินการแก้ไข (คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) และยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน รัฐบาลจึงได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558 - 2562 เพื่อกำหนดกรอบทิศทางการทำงาน โดยให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ร่วมกับหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปีให้สอดคล้องรองรับกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558 - 2562 (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบัน พบว่า เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดียาเสพติดให้โทษ โดยสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระหว่างปี พ.ศ. 2559 - 2563 คือ ร้อยละ 42.3, 44.6, 50.1, 51.4 และ 52.1 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่มีอายุ 15 - 19 ปี ร้อยละ 85 ซึ่งประเภทของยาเสพติดที่เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย คือ ยาบ้า ยาไอซ์ กัญชา กระท่อม เฮโรอีน และสารอื่น ๆ (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2563) ปัจจัยและสาเหตุที่เกี่ยวข้องของปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชน ได้แก่ 1) พฤติกรรมส่วนบุคคล มีฐานะเศรษฐกิจที่ต่ำ มีภาวะแรงขับเคลื่อน/การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เพื่อตอบสนองความต้องการยาเสพติดในเชิงบวก สามารถควบคุมตัวเองได้ทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งอยากรู้ อยากลอง 2) ครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ คือ ครอบครัวแตกแยก การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมจนมีการปล่อยปละละเลย และ 3) สภาพแวดล้อมและสังคมที่ไม่เหมาะสม การคบหาเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มติดยาเสพติด แหล่งชุมชนที่มี

การมั่วสุมยาเสพติด และการถูกตีตราจากสังคมจนไม่มีโอกาสได้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (วิไลลักษณ์ ลังกา และคณะ, 2562)

กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้บูรณาการร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดที่เกิดจากภัยและการใช้ยาเสพติดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยสร้างภูมิคุ้มกันตามบริบทให้กับ นักเรียนในแต่ละระดับชั้น ได้มีองค์ความรู้และเกิดความเข้าใจเพื่อสามารถจำแนก วิเคราะห์ความสำคัญรวมโทษ และพิษภัยของยาเสพติด โดยดำเนินการ 7 ด้าน ได้แก่ 1) การดำเนินการตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) และ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ 2) การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม 4) การเฝ้าระวังและส่งเสริมความประพฤตินักเรียน 5) การคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน (กลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/ กลุ่มค้า) 6) โครงการ TO BE NUMBER ONE และ 7) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (เหล้า/บุหรี่) (สำนัก ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ในปัจจุบันการป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษามีปัญหาและอุปสรรคที่ซับซ้อนแม้ว่าจะมีการปราบปรามอย่างจริงจังแต่ไม่มีแนวโน้มว่าจะลดลงกลับเพิ่มจำนวนมากขึ้น เนื่องจาก กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดได้พยายามแสวงหาวิธีการใหม่บนพื้นฐานการพัฒนาของเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถลำเลียงยาเสพติดเข้ามาในพื้นที่ได้เพิ่มมากขึ้นและทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายขึ้น (คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2565) จึงทำให้เยาวชน ซึ่งเป็นนักเรียนมีส่วนในการเป็นผู้ค้ารายย่อยให้กับกลุ่ม เพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง มีทั้งลักษณะการขายเพื่อหารายได้สำหรับไว้ซื้อยามาเพื่อใช้เสพเองและการเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการค้ายาเสพติดรายย่อยที่ปลอมตัวเป็นนักเรียนเข้าในสถานศึกษาจึงเป็นที่น่าสังเกตว่า เกือบทุกครั้งที่มีการจับกลุ่มผู้ค้าได้มักจะได้เพียงผู้เสพหรือผู้ค้ารายย่อย ๆ เท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจัง

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด

ปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ยังคงเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นแบบก้าวกระโดด ซึ่งเป็นภัยที่ร้ายแรงต่อสังคมไทยมาอย่างยาวนาน แม้จะมีการป้องกันและปราบปรามอย่างจริงจัง แต่แนวโน้มของ สถานการณ์กลับไม่ลดลง เนื่องจากกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดได้พยายามแสวงหาวิธีการใหม่บนพื้นฐานการพัฒนา ของเทคโนโลยี เพื่อให้สามารถลำเลียงยาเสพติดเข้ามาในพื้นที่ได้เพิ่มมากขึ้นและทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะเด็กและ เยาวชนสามารถเข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายขึ้น (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2565) ดังนั้น สถานการณ์การแพร่ระบาดของ ยาเสพติด จึงแบ่งได้เป็น 3 มิติ (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2565) คือ

1. มิติตัวยา

จากข้อมูลสถิติการจับกุมของกลางยาเสพติดในปีงบประมาณ 2565 พบว่า ของกลางประเภทยาบ้า จำนวน 504.61 ล้านเม็ด เฮโรอีน จำนวน 640.15 กิโลกรัม ไอซ์ จำนวน 12,561.41 กิโลกรัม กัญชา จำนวน 52,324.81 กิโลกรัม และคีตาบิน จำนวน 1,206.77 กิโลกรัม และมีผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่เข้าบำบัดยาบ้ามากที่สุด ร้อยละ 78.10 รองลงมา คือ เฮโรอีน ร้อยละ 5.52 ผีน ร้อยละ 5.20 และไอซ์ ร้อยละ 4.60 (คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2565)

2. มิติพฤติกรรม

ในช่วงของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พบว่า มีการลักลอบมั่วสุม ยาเสพติด รวมทั้งมีการซื้อขายยาเสพติดผ่านระบบออนไลน์ โดยการโพสต์อธิบายสรรพคุณ การจำหน่าย ในราคาถูก สามารถหาซื้อได้ง่าย และแสดงวิธีการใช้ยาเสพติดแบบผสมผสาน ทำให้เด็กและเยาวชนเลียนแบบ เมื่อเสพเกินขนาดทำให้เกิดอาการคุ้มคลั่ง ทำร้ายบุคคลในครอบครัว ทำลายทรัพย์สิน มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม จนถึงขั้นทำให้ผู้เสพเสียชีวิต

3. มิติสถานที่การแพร่ระบาดของยาเสพติด

3.1 สถานประกอบการประเภทที่อยู่อาศัยเชิงพาณิชย์ เช่น หอพัก คอนโดมิเนียม บ้านเช่า ห้องเช่า พบว่า ผู้เช่า/ผู้พักอาศัยมั่วสุมและปาร์ตี้เสพยาเสพติด รวมถึงการชุกซ่อนยาเสพติดไว้ในที่พัก

3.2 สถานประกอบการประเภทกิจการขนส่งสินค้า พบว่า ผู้ค้ายาเสพติดได้ใช้ช่องทางบริการขนส่งสินค้า โลจิสติกส์ ไปรษณีย์ ลักลอบขนส่งยาเสพติด

3.3 สถานบริการ/สถานบันเทิง พบว่า มีการใช้ยาเสพติดในสถานบันเทิงเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะหลังจากคลายมาตรการการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)

กลุ่มผู้เกี่ยวข้องรายใหม่ยังคงเป็นปัญหาหลักในอนาคต ซึ่งพบว่ามีสัดส่วนสูงทั้งในกลุ่มผู้ค้าและกลุ่มผู้เสพ แม้ว่าจะมีแนวโน้มสัดส่วนลดลงแต่ในกลุ่มผู้เข้าบำบัดรักษาก็ยังมีไม่ต่ำกว่า 3 ใน 5 ขณะที่กลุ่ม ผู้ต้องหามีถึง ร้อยละ 70 โดยกลุ่มเยาวชนอายุ 15 - 24 ปี ถือเป็นกลุ่มหลักที่เข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งพบทั้งที่อยู่ใน สถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับประถมศึกษา เป็นสองกลุ่มที่มีโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งหากสามารถผลักดันให้นักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เรียนต่อถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้จะทำให้อัตราการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง ดังนั้น ปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จากการศึกษางานวิจัยของจินตนา นามวงศ์ ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ (จินตนา นามวงศ์, 2566) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อม ได้แก่ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การอยู่ในแหล่งชุมชนที่มีการมั่วสุมยาเสพติด รวมถึงการเลียนแบบพฤติกรรม

2. การถูกสังคมนรนา ได้แก่ ไม่ได้มีโอกาส ถูกปิดกั้น และถูกต่อต้านจากสังคม เช่น เพื่อนเริ่มไม่คบ เป็นที่รังเกียจของบุคคลรอบข้าง เพราะมองว่า คนที่เกี่ยวข้องหรือมีพฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นภัยของสังคม แม้จะมีระบบการบำบัด มีการติดตามควบคุมพฤติกรรม แต่ไม่มีโอกาสที่จะกลับตัวเป็นคนใหม่ได้เลย เนื่องจากสังคมได้สร้างกฎเกณฑ์เป็นบรรทัดฐานเพื่อแบ่งแยกคนออกจากสังคม ซึ่งในทางกลับกันเป็นเพิ่มปัญหาให้กับสังคมมากกว่าเดิม อันเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสกลับไปติดยาเสพติดเพิ่มขึ้น

3. ไม่ได้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาไม่ต้อนรับผู้ที่มีพฤติกรรมหรือเคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แม้อยู่ในสถานศึกษา หากพบว่ามีข้องเกี่ยวแล้ว จะถูกผลักรอกจากระบบการศึกษาทันที ซึ่งผู้เขียนมองว่า เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ และเพิ่มจำนวนผู้ติดยาเสพติดด้วย ซึ่งในข้อนี้เป็นการประทุษร้ายมลทินให้กับตัวเด็กและเยาวชน

4. มีทัศนคติที่ดีต่อยาเสพติด ได้แก่ เด็กและเยาวชนมีความเชื่อที่ผิดว่า ยาเสพติดช่วยทำให้ผ่อนคลายรู้สึกเพลิดเพลินและสนุกสนาน และถูกยอมรับเข้ากลุ่มผู้เสพยาเสพติดด้วยกันได้

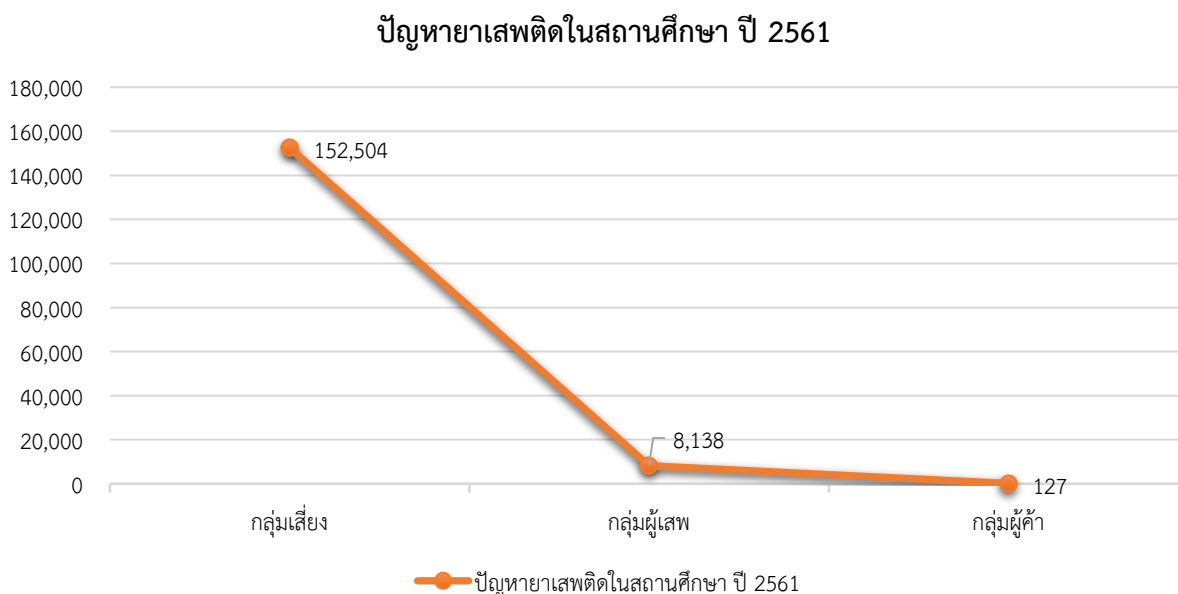
5. ต้องการหารายได้ในทางที่ผิด ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีรายได้ไม่พอใช้จ่ายความกดดันจากสังคม จึงทำให้ไม่มีทักษะทางอาชีพและแก้ปัญหาไม่ถูกต้อง ทำให้มองว่ายาเสพติดเป็นช่องทางในการหารายได้อย่างง่ายดายโดยไม่เกรงกลัวกฎหมาย

6. ไม่กลัวการถูกจับ ได้แก่ เด็กและเยาวชนไม่กลัวการถูกจับหรือถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย เพราะเข้าใจว่ากฎหมายลงโทษเด็กและเยาวชน ไม่ได้มีโทษร้ายแรง แต่ถูกส่งตัวไปสถานพินิจ ฯ ทำให้มีการกระทำความผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก

เพราะฉะนั้น สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้า ยังคงมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงกว่าตัวยาเสพติดอื่นอย่างชัดเจน ในขณะที่ไอซ์ กลุ่มนักค้ายังคงใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเดิม ๆ เพื่อที่จะสร้างความต้องการในตลาดเพิ่มมากขึ้นและยังคงเป็นตัวที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด ขณะที่พืชกระท่อมและสีคูณร้อย แม้ว่าสถิติการจับกุมและสถิติการบำบัดรักษาจะไม่เพิ่มขึ้นแต่พบการกระจายตัวของผู้เสพไปยังภูมิภาคอื่นเพิ่มขึ้น รวมถึงการเป็นสิ่งเสพติดที่มีราคาไม่สูง สามารถจัดทำขึ้นมาเองได้ง่ายเป็นปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการแพร่ระบาดในอนาคตเพิ่มมากขึ้น (สำนักยุทธศาสตร์, 2562) ทำให้ผู้ค้ายาเสพติดมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจให้กับลูกค้า โดยการเข้าถึงอารมณ์และความรู้สึกสร้างความคาดหวังต่อลูกค้าหลังเสพยา ทำให้อยากเสพยามากขึ้น ด้วยการจัดส่งแบบเดลิเวอรี่เพื่อลดความเสี่ยงในการถูกจับกุม การมอบประสบการณ์ที่ดีที่สุดแก่ผู้เสพ โดยการจัดตั้งชุมชนแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับชนิดยา วิธีการจัดซื้อ การเตรียม การเพาะปลูก/การผลิต อุปกรณ์ และวิธีการเสพ รวมทั้งผลที่ได้รับจากการเสพ ซึ่งตลาดการค้ายาในประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงโลกออนไลน์และออฟไลน์ร่วมกับการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารที่ทันสมัยในการขยายโอกาสที่ทำให้เข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายและสามารถซื้อขายได้ตลอด 24 ชั่วโมง (กนิษฐา ไทยกล้า, 2565)

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

จากข้อมูลปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา พบว่า ในปี 2561 เยาวชนที่เป็นนักเรียน/นักศึกษาอยู่ในกลุ่มเสี่ยง จำนวน 152,504 คน อยู่ในกลุ่มผู้เสพ จำนวน 8,138 คน และอยู่ในกลุ่มผู้ค้า จำนวน 127 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2562) แสดงได้จากข้อมูลสถิติดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

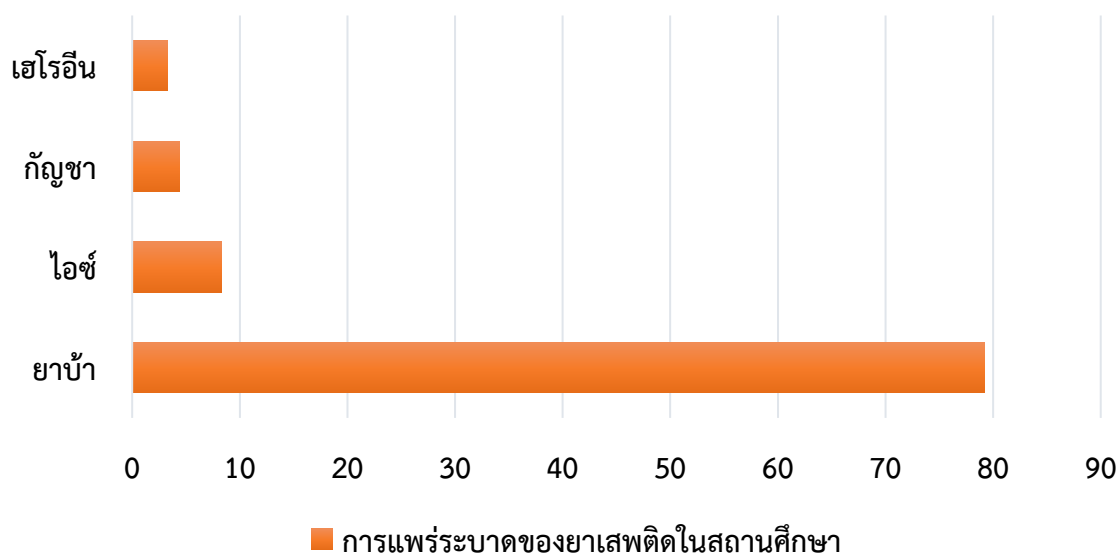
ดังนั้น ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ แม้ว่าทุกหน่วยงานจะร่วมมือในการแก้ไขอย่างเต็มกำลังความสามารถแล้ว ทั้งการเสริมสร้างให้มีทักษะรู้เท่าทันยาเสพติด การนำเยาวชนที่เป็นนักเรียน/นักศึกษาที่ติดยาเสพติดมาทำการบำบัดรักษา การเฝ้าระวัง กวดขัน เข้มงวด พฤติกรรมของนักเรียน/นักศึกษา

รวมถึงการตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติด และการบูรณาการการดำเนินงานการป้องกันปัญหาเสพติดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ปัญหาดังกล่าวยังมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่องและสามารถพัฒนาไปเป็นกลุ่มที่ติดยาเสพติดภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งในปัจจุบันมีการออกมาตรการการแก้ไขปัญหายาอย่างถูกต้องและตรงจุด แต่ปัญหาดังกล่าวยังไม่ลดลงและการดำเนินการยังไม่มีผลต่อเนื่อง

เพราะฉะนั้น ผู้เขียนจึงสรุปได้ว่า สถานศึกษาเป็นแหล่งที่สำคัญในการแพร่ระบาดของยาเสพติด เด็กและเยาวชนที่เป็นนักเรียนนักศึกษา มีแนวโน้มกลับไปติดยาเสพติดซ้ำสูงขึ้น เนื่องจากการเข้าถึงยาเสพติดในปัจจุบัน สามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยการซื้อขายผ่านระบบสื่อสังคมออนไลน์และจัดส่งผ่านพัสดุไปรษณีย์ ความปลอดภัยจากการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด คือ ยาบ้า รองลงมาคือ ไอซ์ กัญชา และเฮโรอีน รวมถึงการใช้สารเสพติดที่มีส่วนผสมหลายชนิด (Drug Cocktails) มีผลต่อการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท จึงต้องมีการเฝ้าระวังพร้อมกับสร้างการป้องกันมากกว่ามาแก้ไขปัญหามา เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นแล้วสามารถแสดงเป็นสถิติ ได้ดังนี้

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา

ภาพที่ 2 การแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา

ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้นย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมภายนอกตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อมรอบข้าง ดังนั้น โรงเรียนหรือสถานศึกษามีใช่เป็นปัจจัยที่โดดเดี่ยวแต่ลำพัง ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสามารถพิจารณาได้ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดปัญหายาเสพติดขึ้นในสถานศึกษา คือ การถูกเพื่อนชักชวนให้ใช้ยาเสพติด โดยเริ่มต้นเป็นการทดลองเสพก่อน จากนั้นจึงเพิ่มปริมาณการเสพยาขึ้นตามลำดับ และความอยากรู้อยากลอง เนื่องจากเด็กและเยาวชนในวัยเรียน เป็นวัยที่ขาดความยับยั้งชั่งใจ ทำให้เข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายขึ้น เช่น บุหรี่ กัญชา น้ำกระท่อม ไปจนถึงยาบ้า (พิชเยศ ชูเมือง, 2563)

2. ปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัว เป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดปัญหายาเสพติด เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระบบสถานศึกษา บางรายพ่อแม่หย่าร้างหรือแยกทางกัน จึงต้องอยู่กับญาติพี่น้อง ทำให้การเลี้ยงดูไม่ทั่วถึงหรือไม่ค่อยได้ใส่ใจในการติดตามพฤติกรรมของบุตรหลาน รวมทั้งปัญหาครอบครัว เช่น พ่อแม่ทะเลาะกันสามารถถูกชักชวนจากเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มติดยาเสพติดได้โดยง่าย เพราะคิดว่าเป็นทางออกของปัญหาเหล่านี้ได้ (พิชยศ ชูเมือง, 2563)

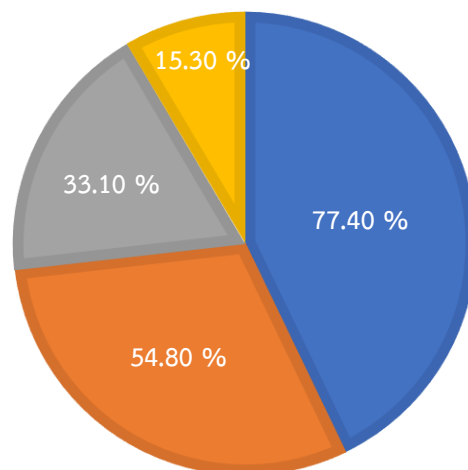
3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดปัญหาเสพติด ได้แก่ การคบเพื่อนที่ใช้สารเสพติด การอยู่ในชุมชนที่มีผู้เสพยาและค้ายาเสพติดเป็นจำนวนมาก รวมทั้งที่อยู่อาศัยยากต่อการเข้าถึงของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ทำให้ได้รับการชักชวนจากเพื่อนหรือคนรอบข้างที่โรงเรียนชักชวนให้เสพยา โดยเริ่มต้นจะเริ่มเสพยา 2-3 คน จากนั้นก็จะทำการมั่วสุมเป็นกลุ่มเพราะเกิดจากการดูแบบอย่าง จนนำไปสู่การเลียนแบบ เกิดเป็นกลุ่ม เป็นเครือข่ายในที่สุดและเป็นช่องทางในการหารายได้พิเศษแบบรวดเร็ว กลายเป็นแหล่งซื้อขายและมั่วสุมยาเสพติดถูกชักชวนและทดลองเสพยาจากผู้ขาย หรือเลียนแบบจากรุ่นพี่ที่เรียนไม่จบ ทำให้ยาเสพติดแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในสถานศึกษา (มนัสนันท์ ผลานิสงค์, 2564)

เพราะฉะนั้น สาเหตุของปัญหาเสพติดในสถานศึกษานั้น เริ่มต้นจากตัวบุคคล ได้แก่ การขาดทักษะชีวิต ขาดวิจารณญาณในการพิจารณาถึงคุณและโทษของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการขาดความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับโทษยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ด้านครอบครัว ได้แก่ ขาดการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน เช่น เลี้ยงดูแบบตามใจ เป็นแบบอย่างในทางที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ทะเลาะกัน ทำให้ขาดที่พึ่ง ความรัก ความอบอุ่นที่พึงจะได้จากพ่อแม่ กลายเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงไปโดยปริยาย และด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การคบเพื่อนที่ติดยาเสพติด อยู่ในสถานที่ที่มีการมั่วสุมยาเสพติด พฤติกรรมการเลียนแบบจากรุ่นพี่ที่หลุดจากระบบการศึกษา สามารถแสดงเป็นสถิติ (วรกาญจน์ สุขสดเขียว, 2561) ได้ดังนี้

สาเหตุของปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

■ อยากรู้ อยากลอง ■ เพื่อนชักชวน ■ ความเครียด ■ ขัดแย้งกับคนในครอบครัว

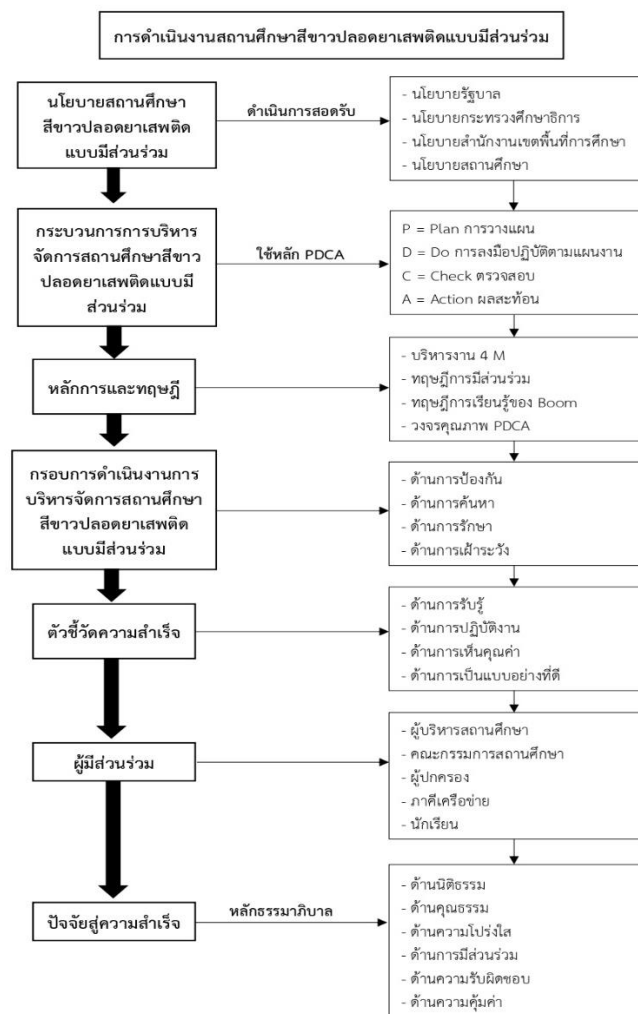

ภาพที่ 3 สาเหตุของปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

การบูรณาการการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

การบูรณาการการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่ผ่านมา นั้น จากการศึกษางานวิจัยของกัญญารัตน์ นามวิเศษ ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม พบว่า ได้มีการดำเนินการจัดทำโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดแบบมีส่วนร่วมตามองค์ประกอบ 7 ส่วน ได้แก่ 1) นโยบายการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นโยบายสถานศึกษา 2) กระบวนการการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดแบบมีส่วนร่วม ดำเนินงานตามหลัก PDCA ประกอบด้วย P = Plan การวางแผน D = Do การลงมือปฏิบัติตามแผนงาน C = Check ตรวจสอบ A = Action ผลสะท้อน 3) หลักการและทฤษฎี ประกอบด้วย หลักการบริหารงาน 4 M, ทฤษฎีการมีส่วนร่วม, ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Boom, วงจรคุณภาพ PDCA 4) กรอบการดำเนินงานการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ด้านการป้องกัน ด้านการค้นหา ด้านการรักษา ด้านการเฝ้าระวัง 5) ตัวชี้วัดความสำเร็จ ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการเห็นคุณค่า ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี 6) ผู้มีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ภาศิเครือข่าย นักเรียน และ 7) ปัจจัยสู่ความสำเร็จ คือ การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วมด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า (กัญญารัตน์ นามวิเศษ, 2562) ซึ่งรูปแบบการดำเนินงานดังกล่าวสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 4 การบูรณาการการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

จากการบูรณาการการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยดำเนินงานตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด มีระดับผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการค้นหา มีผลการดำเนินงานระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านการรักษา และด้านการเฝ้าระวัง ส่วนด้านการป้องกันและด้านการบริหารจัดการ มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังแสดงได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด

การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด	$\bar{X}$	S.D.	ผลการดำเนินงาน
1. ด้านการป้องกัน	4.40	0.49	มาก
2. ด้านการค้นหา	4.80	0.40	มากที่สุด
3. ด้านการรักษา	4.60	0.49	มากที่สุด
4. ด้านการเฝ้าระวัง	4.60	0.49	มากที่สุด
5. ด้านการบริหารจัดการ	4.40	0.80	มาก
รวม	4.56	0.53	มากที่สุด

ปัญหาในการบูรณาการการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

จากผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่า ในการบูรณาการการป้องกันปัญหายาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา มีปัญหาที่สำคัญในการดำเนินการ มีดังนี้

1. ด้านการป้องกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษายังมีข้อจำกัดอยู่มาก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนหนึ่ง มีทัศนคติปกป้องชื่อเสียงของโรงเรียนมากกว่าเปิดใจที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ จึงทำให้มีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านยาเสพติดโดยตรง แต่ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง หรือแม้แต่กิจกรรมที่ส่งเสริมการแก้ปัญหายาเสพติด ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจัง รวมทั้งไม่ได้ติดตามผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม (ศักดิ์ดา มังคะรัตน์, 2563)

2. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งขาดความมุ่งมั่นและเด็ดขาดในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา จึงทำให้การควบคุมกวดขันการเสพยาเสพติดในโรงเรียนไม่เข้มงวด ส่งผลให้นักเรียนเสพยาเสพติดในโรงเรียนได้ง่ายและแพร่หลายมากขึ้น รวมถึงการจัดทำฐานข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มติดยาเสพติดที่ไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นปัจจุบัน นำไปสู่การรายงานข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้จัดทำไว้ ทำให้การแก้ปัญหายาเสพติดไม่มีความต่อเนื่องและไม่ตรงจุด (ศักดิ์ดา มังคะรัตน์, 2563)

3. ด้านการปราบปราม ยังมีช่องว่างของกฎหมายเอื้อต่อการกระทำความผิดยาเสพติด เช่น ปัญหาการจับกุมเด็กหรือเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ในกรณีมีไว้ซึ่งยาเสพติดในครอบครองโดยถือจำนวนยาบ้าเป็นเกณฑ์เป็นช่องว่างให้ผู้ค้ายาเสพติด ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ทางการค้าตามช่องทางของกฎหมายเพื่อหลีกเลี่ยงโทษจำคุกและนักเรียน/นักศึกษาบางคนเป็นบุตรหลานผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ซึ่งเป็นรายสำคัญของขบวนการมีอำนาจทางการเงิน ตำแหน่งหน้าที่ คอยควบคุมอยู่เบื้องหลัง จึงไม่สามารถปราบปรามและป้องกันได้อย่างเด็ดขาดได้

4. ด้านการเข้าถึงข้อมูล ในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ถูกนำมาใช้ในการค้ายาเสพติดในทุกระดับและใช้กันอย่างแพร่หลายรวมทั้งรูปแบบการชำระเงินผ่านระบบออนไลน์และระบบ ซึ่งติดตามร่องรอยได้ยากกว่าเดิมที่ใช้โทรศัพท์ติดต่อเป็นหลัก

5. ด้านการบริหารจัดการ ระบบการรายงานสารสนเทศยาเสพติดในระดับสถานศึกษา (NISPA) พบว่า สถานศึกษาบางแห่งรายงานผลการดำเนินการล่าช้าหรือบางแห่งรายงานผลไม่ตรงกับความเป็นจริงและยิ่งไปกว่านั้นไม่มีการดำเนินการใด ๆ เลย ทำให้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริงในปัจจุบันไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาได้อย่างตรงจุดได้ เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณ บุคลากร เครื่องมือในการสอดส่องติดตาม และคุมประพฤตินักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วัฒนพงศ์ วงศ์ใหญ่, 2563)

6. ด้านการบำบัดรักษา ทางสถานศึกษาได้ส่งนักเรียน/นักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดนั้นก็จริง แต่ว่าเป็นการสมัครใจแบบกึ่งบังคับ เนื่องจากในการตรวจคัดกรองเพื่อค้นหาผู้ที่มีสารเสพติดไม่ได้รับการควบคุมอย่างเข้มงวดและจริงจัง เช่น การตรวจปัสสาวะ บางคนรู้ตัวว่ามีสารเสพติดอาศัยการแบ่งปัสสาวะของผู้ที่ไม่เสพยาเสพติดหรือบางคนหนีเพื่อหลีกเลี่ยงการคัดกรอง และไม่เป็นไปตามกระบวนการนโยบายของรัฐบาล ทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดระบบสมัครใจจึงมีใช้ผู้เสพ/ผู้ติดที่มีความสมัครใจอย่างแท้จริง

จากปัญหาการบูรณาการการป้องกันปัญหาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 5 ปัญหาการบูรณาการการป้องกันปัญหาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา

แนวทางในการบูรณาการการป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

การบูรณาการการป้องกันยาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา มีดังนี้

1. ด้านการป้องกัน ได้แก่ การสร้างการรับรู้ผ่านกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาเสพติดผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เสียงตามสายของโรงเรียน สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Line เป็นต้น พร้อมทั้งบูรณาการผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน โดยประสานความร่วมมือสร้างเครือข่ายนักเรียน ครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชน และควรจัดอบรมให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อสร้างนักเรียนเป็นหุ้นส่วนของการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอกตลอดจนเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลอย่างรอบด้าน (อิชานนท์ ณ บางช้าง, 2565)

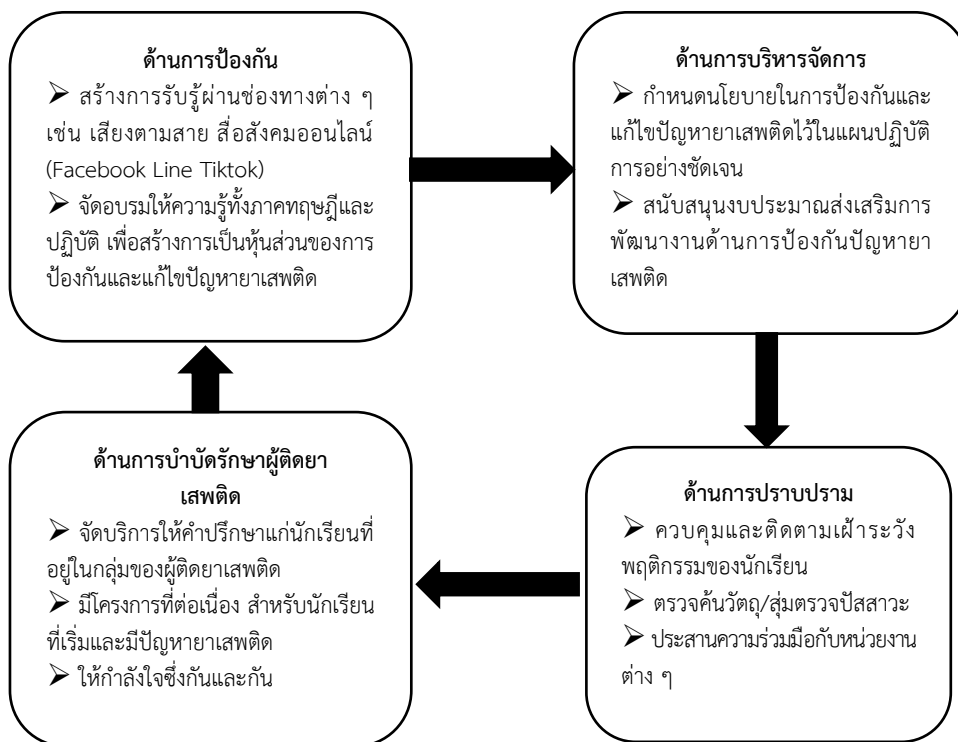
2. ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกำหนดนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไว้ในแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจน พร้อมแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบด้านการป้องกันยาเสพติด และดำเนินงานควบคู่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหายาเฉพาะกลุ่ม ทั้งนี้ ผู้ปกครองและชุมชนควรให้การสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมการพัฒนางานด้านการป้องกันปัญหาเสพติด เพราะการบริหารจัดการปัญหาเสพติดในสถานศึกษา เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย (อิชานนท์ ณ บางช้าง, 2565) ดังนั้น ผู้บริหาร

ควรมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และผู้รับผิดชอบในแต่ละส่วนงานให้มีความชัดเจนเพื่อสะดวกต่อการขับเคลื่อนงานการบริหารจัดการปัญหาเสพติดร่วมกับหน่วยงานนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อำพร คนชื่อ, 2562)

3. ด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด สถานศึกษาจะต้องจัดบริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มของผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะเป็นกลุ่มเสี่ยง ดังนั้น ประสานงานกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิดเพื่อที่จะแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยการมีส่วนร่วมผ่านรูปแบบการจัดโครงการที่ต่อเนื่อง สำหรับนักเรียนที่เริ่มและมีปัญหาเสพติด ควรไปพบแพทย์ เพื่อทำการบำบัดรักษา ซึ่งทั้งสถานศึกษาและผู้ปกครองต้องทำร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจะคืนคนใหม่สู่สังคม (อิชานนท์ ณ บางช้าง, 2565)

4. ด้านการปราบปราม สถานศึกษาจะต้องมีการควบคุมและติดตามเฝ้าระวังพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียน รวมทั้งการตรวจค้นวัตถุที่เป็นสารเสพติดอย่างเข้มงวด การสุ่มตรวจปัสสาวะโดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า (อิชานนท์ ณ บางช้าง, 2565) ซึ่งการดำเนินการเช่นนี้ เป็นการปราบปรามเชิงรุก ทั้งนี้ มีการประสานความร่วมมือไปยังสถานีตำรวจ เครือข่ายลูกเสือจังหวัด เช่น 1 โรงเรียน 1 ตำรวจ, สารวัตรลูกเสือต้านภัยยาเสพติด เป็นต้น

เพราะฉะนั้น แนวทางการบริหารจัดการจึงเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดการบูรณาการ ซึ่งเน้นการประสานงานระหว่างหน่วยงานกับสถานศึกษาเพื่อช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนกันในการกำหนดแผนทั้งในด้านความคิดเห็นรวมถึงข้อมูลสภาพปัญหาในพื้นที่ ทำให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะต้องทำงานแบบเชิงรุก มีทีมที่เข้มแข็ง และการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม

ภาพที่ 6 การบูรณาการการป้องกันยาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา

ดังนั้น แนวทางการบูรณาการในการป้องกันปัญหายาเสพติดของเยาวชนสถานศึกษา โดยสรุปดังนี้

1. มีฐานข้อมูลที่ชัดเจน (Data) แต่ละสถานศึกษาต้องสำรวจข้อมูลเป็นประจำทุกปีทั้งในรูปแบบเชิงสถิติและเชิงพื้นที่ เพราะที่ผ่านมารายงานผลในเชิงสถิติเพียงอย่างเดียวทำให้ไม่มีความน่าเชื่อถือเท่าที่ควร จึงต้องมีการเก็บข้อมูลในเชิงพื้นที่ด้วย เพื่อจะทำให้ทราบสาเหตุหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยไม่

เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล รวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทำฐานข้อมูลปัญหาอาชญากรรมในสถานศึกษาให้เป็น การเฉพาะและสามารถนำไปประโยชน์ได้

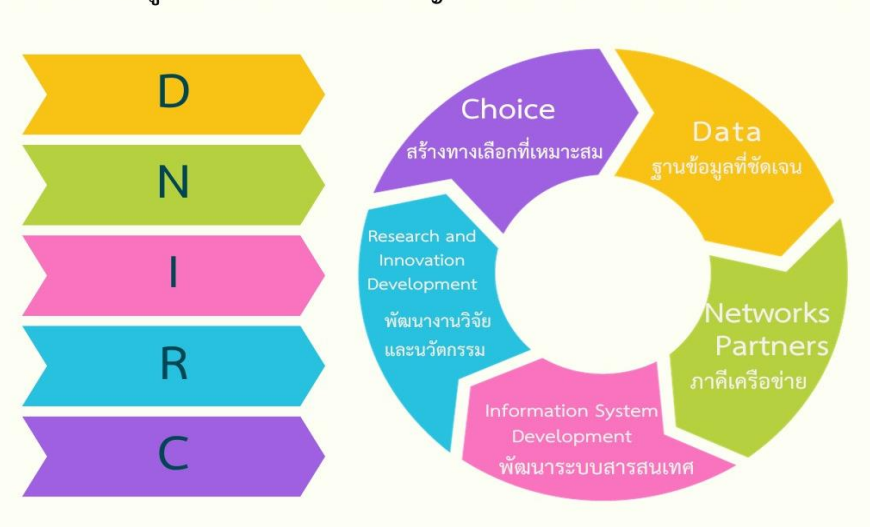
2. มีภาคีเครือข่าย (Networks Partners) ภาคีเครือข่ายหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของเยาวชนในสถานศึกษา ต้องขับเคลื่อนอย่างจริงจังและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพราะที่ผ่านมา มีความล้มเหลว ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากการสนับสนุนยังมีไม่มากพอและขาดความร่วมมือจากทุกฝ่าย รวมไปถึงนโยบายที่มีความไม่แน่นอน เช่น การเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษา เป็นต้น ดังนั้น ภาคีเครือข่ายต้องเข้ามามี ส่วนร่วมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ โดยใช้หลักของ บวร คือ บ้าน (ชุมชน) วัด และส่วนราชการ เป็นฐานในการสร้างความร่วมมือ จึงจะเกิดความเข้มแข็งภายใต้หลักแนวคิด เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

3. พัฒนาระบบสารสนเทศ (Information System Development) ระบบการรายงานสารสนเทศอาชญากรรมในระดับสถานศึกษา (NISPA) จะต้องพลิกโฉมให้มีความทันสมัยและเสริมระบบติดตามการดำเนินงาน การป้องกันปัญหาอาชญากรรมในสถานศึกษา รวมไปถึงจัดทำเป็นแอปพลิเคชันติดตามข้อมูลได้ทั้งในระดับบุคคลสถานศึกษา และระดับเขตพื้นที่ ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปวิเคราะห์แบบอัตโนมัติเพื่อให้ทราบจุดเด่นและจุดบกพร่องได้อย่างชัดเจน สะดวก รวดเร็ว และสามารถพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง

4. พัฒนางานวิจัยและนวัตกรรม (Research and Innovation Development) วิจัยและนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคม รัฐบาลต้องสนับสนุนอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดกำลังใจในการทำงานเพื่อสังคม งานวิจัยและนวัตกรรมที่ได้รับการพัฒนาทุกชิ้นต้องเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่นั้น ๆ ด้วย และเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมออกแบบวิธีการป้องกัน เกิดเป็นรูปธรรมสามารถใช้ได้จริง มากกว่าการสรุปจบเป็นเอกสารเพียงอย่างเดียว

5. สร้างทางเลือกที่เหมาะสม (Choice) การป้องกันปัญหาอาชญากรรมในสถานศึกษานั้น ไม่ใช่บังคับใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบอย่างเดียว เพราะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด ดังนั้น ต้องมีทักษะทางวิชาชีพเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งสำหรับผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีพฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด นำฝึก เรียนรู้ ตามงานที่ตนเองถนัด อีกทั้งเป็นการลดปัญหานักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษาได้เป็นอย่างดี สถานศึกษาต้องบรรจุหลักสูตรวิชาชีพเหล่านี้ลงไปด้วย ไม่ใช่เพื่อเพียงให้พอรู้ แต่ต้องปฏิบัติได้จริง สามารถสร้างรายได้ ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

แนวทางการบูรณาการในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมของเยาวชนในสถานศึกษา

ภาพที่ 7 แนวทางการบูรณาการการป้องกันยาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา

สรุป

ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไทยเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจตามมา ดังนั้น การบูรณาการการป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมีแนวทางในการบูรณาการ มีดังนี้ 1) มีฐานข้อมูลที่ชัดเจนสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาเสพติดในสถานศึกษาอย่างครอบคลุมและถูกต้อง ทั้งในรูปแบบเชิงสถิติและเชิงพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) มีภาคีเครือข่าย ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยสร้างความร่วมมือในระดับชุมชน ท้องถิ่น และระดับประเทศ เพื่อให้เกิดพลังในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม 3) พัฒนาระบบสารสนเทศ ระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษาต้องมีความทันสมัยและสามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และนำไปใช้ประโยชน์ได้ 4) พัฒนางานวิจัยและนวัตกรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหาเสพติด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหายาเสพติดและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ แนวทางการบูรณาการการป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน โดยปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อตนเองและสังคม ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรู้จักการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ และสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข จึงเป็นแนวทางที่สำคัญที่จะช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่สุด คือ ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและห่างไกลจากยาเสพติด

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา ไทยกล้า. (2565). ตลาดการค้ายาเสพติดในประเทศไทย. ใน รายงานการวิจัย. ศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.) คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัญญารัตน์ นามวิเศษ. (2562). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม. วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6 (1), 17 - 28.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2562). แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2563). แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2563-2567. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2565). แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561- 2580). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- จินตนา นามวงศ์. (2566). การศึกษาพฤติกรรมกรรมการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสมุทรปราการ. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8(2), 610 - 612.

- ธิดานนท์ ณ บางช้าง. (2565). การบริหารงานตามแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 8(3), 248 - 263.
- พิชเยศ ชูเมือง. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสพยาเสพติดของผู้ต้องหาคดียาเสพติด : กรณีศึกษาในพื้นที่ จังหวัด สงขลา. ใน สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มนัสนันท์ ผลานิสงค์. (2564). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาปีที่ 1. สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดกำแพงเพชร กระทรวงสาธารณสุข.
- วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2561). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียน. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(3), 35 - 54.
- วัฒนพงศ์ วงศ์ใหญ่. (2563). มาตรการทางกฎหมายกับผู้เสพยาเสพติดของไทย. วารสารนิติ รัฐกิจ และ สังคมศาสตร์, 4(1), 93 - 108.
- วิไลลักษณ์ ลังกา และคณะ. (2562). การวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันของปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยภูมิคุ้มกันและ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.). วารสารการจัดการทางการศึกษาปฐมวัย, 1(1), 28 - 43.
- ศักดิ์ดา มังคะรัตน์. (2563). แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2565). แผนปฏิบัติราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2565. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). รายงานผลการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักยุทธศาสตร์. (2562). แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558 - 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- อำพร คนเชื้อ. (2562). แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยตะวันออกเฉียงเหนือ.